OTSUSED

KOMISJONI OTSUS (EL) 2017/97,

4. juuli 2016,

riigiabi SA.40168 – 2015/C (ex SA.33584 – 2013/C (ex 2011/NN)) kohta, mida andsid Madalmaad Tilburgi professionaalsele jalgpalliklubile Willem II

(teatavaks tehtud numbri C(2016) 4061 all)

(Ainult hollandikeelne tekst on autentne)

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 108 lõike 2 esimest lõiku,

võttes arvesse Euroopa Majanduspiirkonna lepingut, eriti selle artikli 62 lõike 1 punkti a,

olles kutsunud huvitatud isikuid üles esitama märkusi vastavalt aluslepingu artikli 108 lõikele 2 ([1]) ja võttes arvesse nende märkusi

ning arvestades järgmist:

1. MENETLUS

(1) 2010. aastal teatas üks kodanik komisjonile, et Madalmaad rakendasid abimeedet Tilburgi professionaalse jalgpalliklubi Willem II suhtes. Nimetatud kaebus registreeriti numbriga SA.31122. Komisjoni sai ka 2010. ja 2011. aastal kaebusi Madalmaade professionaalsete jalgpalliklubide, nimelt Maastrichti MVV, 's-Hertogenboschi FC Den Boschi, Eindhoveni PSV ning Nijmegeni NEC kasuks võetavate toetusmeetmete kohta. Madalmaad andsid 2. septembril 2011. aastal komisjonile lisateavet Willem IIga seonduva meetme kohta.

(2) Komisjon teatas oma 6. märtsi 2013. aasta kirjas Madalmaadele, et on otsustanud algatada aluslepingu artikli 108 lõikes 2 sätestatud menetluse Willem II, NEC, MVV, PSV ja FC Den Boschi kasuks võetud meetmete suhtes.

(3) Komisjoni otsus algatada menetlus (edaspidi „menetluse algatamise otsus") avaldati *Euroopa Liidu Teatajas*. ([2]) Komisjon kutsus huvitatud isikuid üles esitama kõnealuse meetme kohta märkusi.

(4) Madalmaad esitasid menetluse raames oma 31. mai 2013. aasta ja 12. novembri 2013. aasta kirjas tähelepanekuid seoses Willem II kasuks võetud meetmega. Madalmaad vastasid ka oma 11. veebruari 2014. aasta kirjas lisateabe nõudele.

(5) Komisjon sai Tilburgi omavalitsuselt (edaspidi „omavalitsus") kui huvitatud isikult tähelepanekuid Willem II suhtes võetud meetme kohta. Ta edastas need Madalmaadele, kellele anti võimalus vastata. Madalmaade märkused saadi 12. novembri 2013. aasta kirjaga ja kohtumisel, mis toimus 20. märtsil 2014. aastal.

([1]) Komisjoni otsus juhtumis SA.33584 (2013/C) (ex 2011/NN) – Madalmaade teatavatele professionaalsetele jalgpalliklubidele ajavahemikul 2008–2011 antud abi – Kutse märkuste esitamiseks vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 lõikele 2 (ELT C 116, 23.4.2013, lk 19).

([2]) Vrd joonealune märkus 1.

(6) Pärast menetluse algatamise otsust ja kokkuleppel Madalmaadega tehti eraldi uurimised eri klubide suhtes. Klubiga Willem II seotud uurimine registreeriti juhtuminumbriga SA.40168.

2. MEETME ÜKSIKASJALIK KIRJELDUS

2.1. **Abimeede ja abisaaja**

(7) Rahvuslik jalgpalliliit Koninklijke Nederlandse Voetbal Bond (edaspidi „KNVB“) on professionaalide ja amatööride jalgpallivõistlusi korraldav katusorganisatsioon. Professionaalne jalgpall on Madalmaades korraldatud kahetasandilises süsteemis. Hooajal 2014/2015 oli sellesse kaasatud 38 klubi, kellest 18 mängisid kõrgliigas (*eredivise*) ja 20 madalamas liigas (*eerste divise*).

(8) Willem II asutati 1898. aastal ja see on olnud professionaalne jalgpalliklubi alates professionaalse jalgpalli kasutuselevõtust Madalmaades 1954. aastal. Willem II mängib kodumänge staadionil *Konig Willem II Stadion* (edaspidi „staadion“) Tilburgis. Willem II langes hooajal 2010/2011 kõrgliigast madalamasse liigasse. Klubi ülendati taas 2012. aastal ja alandati uuesti 2013. aastal. 2014. aastal ülendati ta taas kõrgliigasse. 2005/2006 oli viimane hooaeg, kus Willem II mängis Euroopa turniiril (UEFA karikavõistlusel).

(9) Willem II kehtiv seaduslik nimevorm on *Willem II Tilburg B.V.* Ettevõtja *Willem II Tilburg B.V.* (edaspidi „Willem II“ on abisaaja. Ta kuulub sihtasutusele *Stichting Beheer Betaald Voetbalorganisatie Willem II Tilburg*. On olemas eraldi ühendus (*Vereniging*) Willem II. Willem II on keskmise suurusega ettevõtja, kellel oli 2012. aastal 53 töötajat. Tema käive oli 2008.–2009. eelarveaastal 11,4 miljonit eurot ning 2009.–2010. eelarveaastal 9,9 miljonit eurot.

(10) 2004. aastal sõlmisid omavalitsus ja Willem II lepingu, millega omavalitsusest sai staadioni täievoliline omanik ([3]) ja Willem II sai staadioni kasutamiseks rendiõiguse. Rendilepingus täpsustati, et omavalitsus rendib Willem II-le staadionit, mille eest Willem II peab maksma iga-aastast renti 1 001 731 eurot, millele lisanduvad käibemaks ja muutuvkulu. Rent põhines investeeringu maksumusel, 30-aastasel amortisatsiooniajal ja 5,5 % intressimääral, mida omavalitsus kasutas lepingu sõlmimise ajal. 30-aastase rendi tingimused olid kujundatud tagamaks staadioni kasutamist, mis oleks omavalitsuse eelarve seisukohalt neutraalne. Komisjon märkis menetluse alustamise otsuse punktis 51, et toona kokku lepitud parameetrid tagasid, et Willem II maksab renti, mis katab kõik kulud, vältides nõnda jalgpalliklubile tegevusabi andmist. Rent oli samas suurusjärgus, mida maksid teised, ent keskmisest suurem. Aastatel 2004–2008 suutis Willem II renti maksta.

(11) Kogu jalgpallihooajal 2009/2010 seisis Willem II silmitsi finantsraskustega ja 2010. aasta mais kuulutas ta, et on pankroti äärel. Omavalitsus, kes oli eelnevalt 2009. aasta rendimaksed peatanud, otsustas 31. mail 2010. aastal alandada renti ja teisi oodatavaid kulusid tagasiulatava jõuga 2004. aastani. Sellise otsuse tagajärjel vähenes jalgpalliklubi poolt kuueaastase ajavahemiku jooksul makstava iga-aastase summa 0,4 miljoni euro võrra, mille tulemusel tuli Willem II-le maksta kahe osamaksena 2,4 miljonit eurot – summa, millest lahutati 2009. aasta eest makstav rent. Uus rendileping, millega asendati 2004. aasta rendileping, sõlmiti 31. oktoobril 2011. aastal.

(12) Omavalitsuse 31. mai 2010. aasta otsus põhines tingimusel, et Willem II täidab kohustused, mis sisaldusid restruktureerimiskavas, mille eesmärk oli taastada Willem II pikaajaline elujõulisus. Selle kava tingimused sisaldasid kohustust esitada kord kvartalis finantsaruanne, tasakaalustatud eelarvet järgmiseks jalgpallihooajaks, võimaluse leidmist oma bilansi korrastamiseks, vajadust pidada kinni rahvusliku jalgpalliliidu normidest seoses mängijate palkadega ja uue juhtimis- ja järelevalvestruktuuri kehtestamist. Seejärel tunnistas omavalitsus Willem II poolt nende tingimuste täitmiseks võetud meetmed rahuldavateks ning eraldas tänu sellele teise osa 2,4 miljoni euro suurusest summast.

(13) Madalmaad ei teavitanud aluslepingu artikli 108 lõike 3 kohaselt komisjoni oma plaanist anda Willem II-le 2,4 miljonit eurot. Komisjonile ei teatatud ka 2009. aastal võetud otsusest peatada iga-aastase rendi maksmine hooajaks 2009/2010.

([3]) Enne lepingu sõlmimist oli omavalitsus staadioni ja maa, millel see paikneb, seaduslik omanik, samas kui Willem II-l oli staadioni, millesse ta oma raha oli investeerinud, majanduslik omandiõigus.

2.2. **Abi võimalik mõju**

(14) Madalmaad on seadnud kahtluse alla võimaliku abi mõju siseturule seoses klubidega, kes ei mängi jalgpalli Euroopa tasemel. Professionaalseid jalgpalliklubisid peetakse siiski ettevõtjateks ning nende suhtes kohaldatakse riigiabi kontrolli. Jalgpall kujutab endast tasustatavat tööd ning sellega osutatakse töötasu eest teenuseid; see on arendanud välja professionaalsuse kõrge taseme ning tänu sellele suurendanud oma mõju majandusele ([4]).

(15) Professionaalsed jalgpalliklubid viivad majandustegevust ellu lisaks osalemisele jalgpallivõistlustel mitmetel muudel turgudel, millel on rahvusvaheline mõõde, näiteks professionaalsete mängijate ülemineku turul, reklaamis, sponsorluses, kauplemises või meediakajastuses. Professionaalsele jalgpalliklubile antav abi tugevdab selle seisundit kõigil neil turgudel, millest enamik hõlmab mitmeid liikmesriike. Seega kui riigi vahendeid kasutatakse valikulise eelise andmiseks professionaalsele jalgpalliklubile olenemata sellest, millises liigas ta mängib, võib selline abi moonutada turgu ja mõjutada kahjulikult liikmesriikidevahelist kaubandust aluslepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses ([5]).

2.3. **Menetluse algatamise põhjused**

(16) Menetluse algatamise otsuses tuli komisjon esmasele järeldusele, et omavalitsus andis Willem II-le riigi vahendite kasutamisega valikulise eelise ning andnud seega jalgpalliklubile abi. Komisjon asus ka seisukohale, et abimeetmed professionaalsetele jalgpalliklubidele moonutavad tõenäoliselt konkurentsi ja mõjutavad kahjulikult liikmesriikidevahelist kaubandust aluslepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses.

(17) Komisjon märkis menetluse algatamise otsuses, et ajal, mil abi anti, oli Willem II finantsraskustes. Selleks, et hinnata abi kokkusobivust suunistega raskustes olevate äriühingute päästmiseks ja ümberkorraldamiseks antava riigiabi kohta ([6]) (edaspidi „suunised“), nõudis komisjon teavet kõigist suunistes sätestatud nõuetest kinnipidamise kohta.

(18) Täpsemalt ei suutnud komisjon kontrollida, kas suuniste punktides 34–37 esitatud tingimused restruktureerimiskava iseloomu ja täitmise kohta olid täidetud. Samuti ei suutnud komisjon kontrollida, kas olid võetud piisavad kompenseerivad meetmed punktide 38–42 tähenduses. Lisaks oli vaja näidata, et abi piirdus vajaliku miinimumiga, et abisaaja ise oli teinud selle ümberkorraldamisse piisava omafinantseeringu ja et on kinni peetud ühekordse abi põhimõttest.

3. **MADALMAADE MÄRKUSED**

(19) Madalmaad ei nõustunud sellega, et meede staadioni rendilepingu restruktureerimiseks kujutas endast riigiabi. Madalmaade seisukohast kohaldas omavalitsus kui staadioni omanik turutingimusi ja tegutses kooskõlas turumajanduse tingimustes tegutseva investori ja võlausaldaja põhimõttega, peatades 2009. aastal staadioni peamise kasutaja rendimaksed ning alandades 2010. aastal renti ja leevendades muid lepingutingimusi tagasiulatuvalt. Willem II pankroti korral oleks klubi kaotanud loa mängida professionaalset jalgpalli. Omavalitus oleks olnud kimpus jalgpallistaadioniga, mida oleks saanud teiste tegevuste jaoks kasulikuks muuta vaid olulise investeeringumaksumusega. Madalmaad väitsid, et väiksem rent on kooskõlas rendiga, mida mujal riigis teiste staadionite eest maksavad, ning et summa oli seega kooskõlas turutingimustega.

([4]) Kohtuasi C-325/08 *Olympique Lyonnais* ECLI:EU:C:2010:143, punktid 27 ja 28; Kohtuasi C-19/04 P *Meca-Medina ja Majcen vs. komisjon* ECLI:EU:C:2006:492, punkt 22; Kohtuasi C-415/93 *Bosman* ECLI:EU:C:1995:463, punkt 73.

([5]) Komisjoni 20. märtsi 2013. aasta otsused Saksamaa kohta, milles käsitletakse juhtumit *Multifunktionsarena der Stadt Erfurt* (kohtuasi SA.35135 (2012/N)), punkt 12, ja juhtumit *Multifunktionsarena der Stadt Jena* (kohtuasi SA.35440 (2012/N)), lühiteated ELT C 140, 18.5.2013, lk 1, ja 2. oktoobri 2013. aasta otsus, milles käsitletakse juhtumit *Fußballstadion Chemnitz* (kohtuasi SA.36105 (2013/N)), lühiteade ELT C 50, 21.2.2014, lk 1, punktid 12–14; komisjoni 18. detsembri 2013. aasta otsused Hispaania kohta, milles käsitletakse võimalikku riigiabi neljale Hispaania professionaalsele jalgpalliklubile (kohtuasi SA.29769 (2013/C)), punkt 28, Real Madrid CF (kohtuasi SA.33754 (2013/C)), punkt 20, ja väidetavat abi kolmele Valencia jalgpalliklubi le (kohtuasi SA.36387 (2013/C)), punkt 16, avaldatud ELT C 69, 7.3.2014, lk 99.

([6]) Raskustes olevate äriühingute päästmiseks ja ümberkorraldamiseks antavat riigiabi käsitlevad ühenduse suunised (EÜT C 244, 1.10.2004, lk 2). Komisjoni teatisega, mis käsitleb 1. oktoobri 2004. aasta ühenduse suuniste (raskustes olevate äriühingute päästmiseks ja ümberkorraldamiseks antava riigiabi kohta) kehtivuse pikendamist (ELT C 296, 2.10.2012, lk 3) pikendati nimetatud suuniste kohaldamist.

(20) Samuti väitsid Madalmaad, et isegi kui meede kujutaks endast abi, oleks see siseturuga kooskõlas. Need väited põhinesid esiteks komisjonilt Madalmaadele 11. juulil 2002. aastal saadetud kirjas spordi infrastruktuuri kohta. Komisjon kirjeldas nimetatud kirjas teatavaid tingimusi, millel ta ei peaks spordi infrastruktuuri rahastamist riigiabiks. Teiseks põhinevad väited suunistel ja aluslepingu artikli 107 lõike 3 punktil c.

(21) Seoses Willem II ümberkorraldamisega kirjeldasid Madalmaad klubi finantsolukorda. 2008.–2009. eelarveaastal ([7]) teenis Willem II 11,4 miljoni euro suuruselt käibelt 3,9 miljonit eurot kahjumit ja tema omakapital [*eigen vermogen*] vähenes 4,1 miljonilt eurolt 0,2 miljonile eurole. 2009.–2010. eelarveaastal ([8]) teenis Willem II 9,9 miljoni euro suuruselt käibelt 4,4 miljonit eurot kahjumit. Vaatamata omavalitsuse antud 2,4 miljonile eurole vähenes tema omakapital veelgi: 0,2 miljonilt eurolt *miinus* 2,1 miljonile eurole.

(22) Iga Hollandi professionaalne jalgpalliklubi vajab KNVB-lt litsentsi, mille ta saab üksnes juhul, kui ta täidab erinevaid kohustusi. Üks kohustustest selles süsteemis on seotud klubi finantsalase usaldatavusega. Igal hooajal on klubi kohustatud esitama 1. novembriks, 1. märtsiks ja 15. juuniks finantsaruanded, milles kirjeldatakse muu hulgas klubi finantsolukorda ja ka järgmise hooaja eelarvet. Nimetatud aruannete põhjal on klubid liigitatud kolme kategooriasse (1: ebapiisav, 2: piisav, 3: hea). 1. kategooriasse kuuluvad klubid võivad olla kohustatud esitama parenduskava, et jõuda 2. või 3. kategooriasse. Kui klubi kava ei täida, võib KNVB määrata karistusi, sh ametlik hoiatus, võistluste punktide vähendamine ja – maksimaalne karistus – litsentsi äravõtmine. Professionaalne jalgpalliklubi Madalmaades, kes on kuulutatud pankrotisolevaks, jääb oma litsentsist ilma. Kui asutatakse tema õigusjärglasest klubi, ei võeta teda otse professionaalsetesse jalgpalliliigadesse vastu, vaid ta peab alustama tähtsuselt teises amatöörliigas. Willem II riskis oma raskustega ilmajäämisega loast võtta osa professionaalsetest võistlustest. Klubi liigitati 2010. aastal 1. kategooriasse.

(23) Madalmaad väitsid, et arvestades nimetatud raskusi, sõltus omavalitsuse otsus anda Willem II-le 2,4 miljonit eurot mitmetest Willem II koostatud restruktureerimiskavas sätestatud tingimustest ([9]). Kava oli välja töötatud selleks, et viia klubi 3 aasta jooksul tugevasse finantsolukorda. Kava eesmärk oli ka täita KNVB nõudeid saada eelarveaasta 2012/2013 lõpuks 2. kategooria seisund (piisav). KNVB andis klubile 2. kategooria seisundi juba 2011. aasta detsembris.

(24) restruktureerimiskava tõi kaasa uue juhtimise, personali ja mängijaterühma koosseisu vähendamise. Kavaga nähti ette, et vähendatakse lepinguliste mängijate arvu. Mitmed mängijad viiakse üle, olemasolevad lepingud pikendatakse väiksema tasu peale, uued lepingud sõlmitakse kas üleminekumakseteta või mängijaid renditakse teistest klubidest. Kava eesmärk oli vähendada personalikulusid ja kulusid mängijatele 77 %-lt vähem kui 55 %-le.

(25) Üheksa erasektori ettevõtjat nõustusid 2009. aastal, kui ilmnesid finantsraskused, andma Willem II-le kokku 2,25 miljonit eurot laenu. 2010. aastal suudeti neid veenda laenude tähtaega pikendama, mitte esitada nõudeid enne Willem II piisava likviidsuse taastamist ja nõustuma nende nõuete väiksema intressiga; nendest kuus läksid veel kaugemale ja tühistasid 10 % oma nõuetest. Restruktureerimiskava eesmärk oli võimaldada Willem II-l saavutada kolme aasta jooksul mõõdukas tegevuskasum. Kava osutus realistlikuks. Willem II teenis eelarveaastatel 2010/2011 ja 2011/2012 ligikaudu 0,3 miljonit eurot kasumit ja eelarveaastal 2012/2013 väiksemaid summasid kasumit; ta parandas omakapitali seisundit miinus 1,4 miljonilt eurolt 30. juuni 2012. aasta seisuga miinus 1,3 miljonile eurole 30. juuni 2013. aasta seisuga, ja muutis selle positiivseks eelarveaastaga 2013/2014.

4. **HUVITATUD ISIKUTE MÄRKUSED**

(26) Omavalitsus esitas menetlusekohaseid tähelepanekuid, mis olid suurelt osalt samasugused nagu Madalmaade esitatud tähelepanekud. Et toetada oma seisukohta, et 2009. ja 2010. aastal otsustatud meetmed olid ratsionaalsed, esitas omavalitsus ka konkreetset teavet Willem II finantsolukorra kohta 2009. aastal ning uuringu, mille viis 2013. aasta novembris läbi Deloitte Financial Advisory Services ning milles käsitletakse omavalitusele 2010. aastal avatud erinevate võimaluste maksumust.

([7]) 30.6.2008–1.7.2009
([8]) 30.6.2009–1.7.2010
([9]) 23. juuli 2010. aasta kava „Plan van aanpak Willem II“.

5. MEETME HINDAMINE

5.1. Riigiabi olemasolu vastavalt aluslepingu artikli 107 lõikele 1

(27) Vastavalt aluslepingu artikli 107 lõikele 1 annab riigiabi liikmesriik või seda antakse riigi vahenditest ükskõik missugusel kujul, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, andes teatud ettevõtjatele või teatud kaupade tootmisele majandusliku eelise, kuivõrd see kahjustab liikmesriikidevahelist kaubandust. Aluslepingu artikli 107 lõikes 1 sätestatud tingimused on kumulatiivsed, mistõttu peavad selleks, et meede oleks kvalifitseeritav riigiabina, olema täidetud kõik need tingimused.

(28) Komisjon hindab menetluse alustamise otsuse alusel, seoses abi olemasoluga, omavalitsuse 2009. aasta otsust peatada Willem II rendimaksed staadioni kasutamise eest ning 2010. aasta mais omavalitsuse vastu võetud otsust vähendada tagasiulatuva jõuga renti ja muid staadioni kasutusega seotud kulusid. Komisjon märgib, et mõlemad meetmed on omavahel tihedalt seotud seoses nende kronoloogia, eesmärgi ja Willem II olukorraga sel ajal, ning seepärast tuleks neid uurida koos.

5.1.1. *Rahastamine riigi vahenditest*

(29) Mõlemate meetmete üle otsustas omavalitus ning neil on tema eelarvele otsesed finantstagajärjed; seega hõlmavad need riigi vahendite kasutamist. Riigi vahendite üleminek võib toimuda mitmes vormis, näiteks otsetoetused, laenud, garantiid, osalus ettevõtjate kapitalis ja mitterahalised hüvitised. Riigile muidu makstavast sissetulekust loobumine on samuti riigi vahendite üleminek.

5.1.2. *Majanduslik eelis*

(30) Meetmed peavad andma Willem II-le majandusliku eelise, mida tal tavapärastel turutingimustel ei oleks olnud. Madalmaad ja omavalitsus väidavad, et omavalitsus tegutses kooskõlas turumajanduse tingimustes tegutseva investori põhimõtte ja turumajanduse tingimustes tegutseva võlausaldaja põhimõttega ning ei anna seega Willem II-le mingisugust eelist. Komisjon ei nõustu selle seisukohaga järgmistel põhjustel.

(31) Kui ettevõtja finantsolukord on paranenud riigi sekkumise tulemusel, võib eeldada, et tegemist on eelisega. Et seda hinnata, tuleks võrrelda ettevõtja finantsolukorda pärast meedet tema finantsolukorraga juhul, kui meedet ei oleks kasutusele võetud. Klubi oleks ilma sekkumiseta jäänud finantsraskustesse, olnuks oht, et ta läheb pankrotti ja alandatakse madalamasse liigasse. On vaieldamatu, et Willem II finantsolukord paranes uuritava meetme abil märkimisväärselt.

(32) See ei kujutaks endast põhjendamatut eelist, kui omavalitsus suudab näidata, et ta tegutses kooskõlas turumajanduse tingimustes tegutseva investori põhimõtte ja turumajanduse tingimustes tegutseva võlausaldaja põhimõttega. Komisjon märgib, et 2004. aastal oli omavalitsus saanud staadioni täieliku omandiõiguse. Ta maksis nimetatud soetamise eest staadioni majandusliku väärtuse, mis oli kehtestatud välisekspertiisi põhjal. 2004. aastal sõlmis omavalitus Willem II-ga rendilepingu, olles täielikult teadlik sellest, et staadion ei ole mitmeotstarbeline areen, vaid jalgpallistaadion, mille valdav kasutaja on Willem II ning millel on ainult piiratud võimalused kasutamiseks muuks tegevuseks kui jalgpall. Omavalitsus teadis seega, et staadioni kasutamine sõltub Willem II jätkuvast suutlikkusest maksta renti ja teisi lepingus täpsustatud kulusid. Turumajanduse tingimustes tegutsev investor ei oleks pigem seda riski võtnud või oleks selle võtnud vastutasuks vastava kasumimarginaali kindlustuse eest mis tahes võimaluse eest, et valdav kasutaja muutub maksejõuetuks.

(33) Kui omavalitsus teatas 2010. aastal kohalikule volikogule, et William II on pankroti äärel, leidis ta samuti, et staadioni kasutamine alates 2004. aastast oli olnud neutraalne vaid tema eelarve seisukohast. Juhuks kui 2004. aasta rent siiski mõistlikku kasumit ei tekita, tehti 2010. aastal renditingimustesse tagasiulatuva jõuga muudatus teades, et see muudab kasutuse alates 2004. aastast kahjutoovaks. See välistab selle, et 2010. aasta otsus renti alandada, olek kooskõlas turumajanduse tingimustes tegutseva investori põhimõttega. Ükski kommertsteenuse osutaja ei nõustuks rendi muutmisega tagasiulatuva jõuga, millel ei ole mingit väljavaadet kindlustada investeeringutulu.

(34) Madalmaad ja omavalitsus väidavad siiski, et omavalitsuse otsus, millega leevendati klubi võlakoormust, oli kooskõlas turumajanduse tingimustes tegutseva võlausaldaja põhimõttega. Seda arvesse võttes viitavad nad asjaolule, et mitmed suured võlausaldajad loobusid osaliselt oma nõuetest Willem II-le. Nad viitavad ka sellele osale menetluse algatamise otsusest, milles komisjon järeldas, et Arnheimi omavalitsuse meetmed jalgpalliklubi kasuks ei kujutanud endast riigiabi.

(35) Sellega seoses märgiks komisjon esiteks, et 2009. aastal vastu võetud otsust rendimaksed peatada ning 2010. aastal vastuvõetud otsust vähendada tagasiulatuva jõuga rendisummat ja muid staadioni kasutamisega seotud kohustusi, ei võetud vastu samaaegselt teiste võlausaldajate võetud vastavate meetmetega. Lisaks andis omavalitsus 2010. aastal Willem II-le 2,4 miljoni euro suuruse summa, mis on enam kui kaks korda suurem kui aastane rendisumma, mida ta Willem II-lt nõuab. Omavalitsus nõudis, et Willem II peaks teiste võlausaldajatega läbirääkimisi, et oma bilanssi korrastada, ent kehtestamata nimetatud läbirääkimiste jaoks tingimusi, mis oleksid kooskõlas tema enda sekkumisega. Väide, et pankrotis professionaalsed jalgpalliklubid jääksid litsentsist ilma ning et omavalitus oleks olnud kimpus jalgpallistaadioniga, mida oleks saanud teiste tegevuste jaoks kasulikuks muuta vaid olulise investeeringumaksumusega, ei ole samuti veenev. Pankroti korral oleks võidud asutada õigusjärglasest klubi kui staadioni kasutaja. Loomulikult ei võetaks teda otse professionaalsetesse jalgpalliliigadesse vastu, aga ta peaks alustama tähtsuselt teises amatöörliigas. Temal oleks aga väljavaade kasutada staadionit ja naasta lähitulevikus profiliigasse, andes nõnda panuse staadioni renditulusse.

(36) Madalmaad viitasid ka komisjoni 11. juuli 2002. aasta kirjale, milles ta kirjeldas teatavaid tingimusi, millel ta ei peaks spordi taristu rahastamist riigiabiks. Need tingimused sisaldasid areeni mitmeotstarbelist iseloomu, mittediskrimineerivat juurdepääsu areenile ja kasutajatasude asjakohasust.

(37) Käesoleval juhul ei saa nimetatud tähelepanekutest siiski järeldada, et Willem II ei saanud põhjendamatut eelist. Selgesti võib vaielda, kas 11. juuli 2002. aasta kirjas esitatud väited on ikka veel olulised, arvestades Euroopa Kohtu praktikat, mille kohaselt on avaliku sektori investeeringud taristusse, mis on mõeldud üldiseks kasutamiseks, riigiabi ([10]). Käesoleval juhul on siiski otsustav see, et oavalitsus ja Willem II sõlmisid 2004. aastal lepingu, millega nad leppisid kokku iga-aastases rendisummas 1 001 731 eurot. Kui selle kokku lepitud rendi maksmine peatatakse esmalt kokkuleppel omavalitsusega ja kui rendisummat seejärel tagasiulatavalt vähendatakse, annab omavalitsus Willem II-le rahalise eelise, mida Willem II ei oleks tavaolukorras ei oleks saanud ja mida erasektori ettevõtja tavaolukorras ühelgi juhul ei oleks andnud.

(38) Seepärast ei ole komisjon veendunud, et omavalitsus tegutses nagu turumajanduslik ettevõtja, olgu siis investorina, võlausaldajana või mõlema rollis. Seepärast järeldab komisjon, et vältimaks Willem II pankrotti, andis omavalitsus rahalist toetust, mida ükski erainvestorist turuosaline ei oleks andnud ning mis seega kujutab endast eelist.

5.1.3. *Mõju kaubandusele ja konkurentsile*

(39) Madalmaad on seadnud kahtluse alla võimaliku abi mõju siseturule seoses klubidega, kes ei mängi jalgpalli Euroopa tasemel. Seoses sellega, nagu on rõhutatud põhjenduses 14, tuletab komisjon meelde, et professionaalseid jalgpalliklubisid peetakse ettevõtjaiks ja nende suhtes kohaldatakse riigiabi kontrolli. Jalgpall kujutab endast tasustatavat tööd ning sellega osutatakse töötasu eest teenuseid; see on arendanud välja professionaalsuse kõrge taseme ning tänu sellele suurendanud oma mõju majandusele.

(40) Lisaks on Willem II potentsiaalne Euroopa jalgpalliturniiridel osaleja ning ta on tegelikult varem ühel Euroopa turniiril osalenud. Professionaalse jalgpalliklubina viib ta oma majandustegevust ellu lisaks osalemisele jalgpallivõistlustel mitmetel muudel turgudel, millel on rahvusvaheline mõõde, näiteks professionaalsete mängijate ülemineku turul, reklaamis, sponsorluses, kauplemises või meediakajastuses. Professionaalsele jalgpalliklubile antav abi tugevdab selle seisundit kõigil neil turgudel, millest enamik hõlmab mitmeid liikmesriike. Seega, nagu sätestatud põhjenduses 15, kui riigi vahendeid kasutatakse valikulise eelise andmiseks professionaalsele jalgpalliklubile olenemata sellest, millises liigas ta mängib, võib selline abi moonutada turgu ja mõjutada kahjulikult liikmesriikidevahelist kaubandust aluslepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses.

([10]) Näiteks 19. detsembri 2012. aasta otsus kohtuasjas C-88/11 *Mitteldeutsche Flughafen AG ja Flughafen Leipzig-Halle GmbH vs. komisjon* ECLI:EU:C:2012:821.

5.2. **Hindamine vastavalt aluslepingu artikli 107 lõike 3 punktile c**

(41) Komisjon peab hindama, kas abimeedet Willem II kasuks saab pidada siseturuga kokkusobivaks. Ükski aluslepingu artikli 107 lõikes 2 nimetatud erand ei kehti kõnealuse abimeetme suhtes. Komisjon märgib seoses aluslepingu artikli 107 lõikes 3 sätestatud eranditega, et ühegi Hollandi piirkonna suhtes ei kohaldata aluslepingu artikli 107 lõike 3 punktis a sisalduvaid erandeid. Kõnealune abimeede ei edenda Euroopa ühishuvides olevat olulist projekti ega kõrvalda tõsist häiret Hollandi majanduses aluslepingu artikli 107 lõike 3 punkti b tähenduses. Ei ole ka võimalik öelda, et abimeede edendab kultuuri või säilitab kultuuripärandit aluslepingu artikli 107 lõike 3 punkti d tähenduses.

5.2.1. *Kohaldatavad suunised*

(42) Seoses aluslepingu artikli 107 lõike 3 punktis c sisalduva erandiga niisuguse abi kasuks, mida antakse teatud majandustegevuse soodustamiseks, on niisugune abi kokkusobiv, kui see ei mõjuta ebasoovitavalt kaubandustingimusi määral, mis oleks vastuolus ühiste huvidega.

(43) Abimeetmete hindamiseks vastavalt aluslepingu artikli 107 punkti 3 lõikele c on komisjon andnud välja terve rea määrusi, raamistikke, suuniseid ja teatisi, milles käsitletakse abi vorme ning horisontaalseid või sektoripõhiseid otstarbeid, milleks abi antakse. Arvestades, et Willem II seisis finantsraskustega silmitsi ajal, mil meetmed võeti, ja et abi andis omavalitsus, et neid raskusi leevendada, on asjakohane hinnata, kas suunistes ([11]) sätestatud kriteeriumid on täidetud.

(44) 2014. aasta juulis avaldas komisjon uued suunised raskustes olevate mittefinantsettevõtjate päästmiseks ja ümberkorraldamiseks antava riigiabi kohta ([12]). Seda siiski nimetatud teatamata abi suhtes, mida anti 2009. ja 2010. aastal, ei kohaldata. Vastavalt uute suuniste punktile 137 oleks see nii päästmis- või ümberkorraldusabi andmise korral ilma eelneva loata, kui osa sellest abist või kogu abi on antud pärast suuniste avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*. Vastavalt uute suuniste punktile 138 lähtub komisjon ülejäänud juhtudel uurimise teostamisel abi andmise ajal kehtinud suunistest ning seetõttu käesoleval juhul nendest, mis kehtisid enne 2014. aastat.

5.2.2. *Willem II kui raskustes ettevõtja*

(45) Vastavalt suuniste punkti 10 alapunktile a loetakse piiratud vastutusega ettevõtjat raskustes olevaks, kui ta on kaotanud üle poole oma märgitud kapitalist ja rohkem kui veerand sellest kapitalist on kaotatud eelneva 12 kuu jooksul. Eelarveaastal 2008/2009 ([13]) teenis Willem II 11,4 miljoni euro suuruselt käibelt 3,9 miljonit eurot kahjumit ja tema omakapital [*eigen vermogen*] vähenes 4,1 miljonilt eurolt 0,2 miljonile eurole. 2009.–2010. eelarveaastal ([14]) teenis Willem II 9,9 miljoni euro suuruselt käibelt 4,4 miljonit eurot kahjumit. Vaatamata omavalitsuse antud 2,4 miljonile eurole vähenes tema omakapital veelgi: 0,2 miljonilt eurolt *miinus* 2,1 miljonile eurole. Willem II oli seega selgelt raskustes ettevõtja. Madalmaad seda asjaolu ei vaidlusta. Seepärast hinnatakse Willem II-le antud riigiabi kokkusobivust vastavalt suunistele.

5.2.3. *Pikaajalise elujõulisuse taastamine*

(46) Suuniste jaotises 3.2 nõutakse, et abi andmine sõltuks restruktureerimiskava elluviimisest (vt suuniste punkte 34–37), mis peab taastama mõistliku aja jooksul ettevõtte elujõulisuse. Komisjon märgib seoses sellega, et omavalitsuse otsus anda Willem II-le 2,4 miljonit olenes mitmetest tingimustest, nagu esitatud põhjenduses 12. Nimetatud tingimustel põhines Willem II koostatud restruktureerimiskava ([15]).

([11]) Vt joonealune märkus 6.
([12]) Komisjoni teatis – Suunised raskustes olevate mittefinantsettevõtjate päästmiseks ja ümberkorraldamiseks antava riigiabi kohta (ELT C 249, 31.7.2014, lk 1).
([13]) 30.6.2008–1.7.2009
([14]) 30.6.2009–1.7.2010
([15]) Vt joonealune märkus 9.

(47) Kava eesmärk oli viia klubi kolme aasta jooksul tugevasse finantsolukorda, täites ka KNVB nõudeid jätkata Willem II litsentsimisega osalemiseks professionaalsetel võistlustel ja selleks, et ta saaks eelarveaasta 2012/2013 lõpuks kategooria 2 seisundi.

(48) restruktureerimiskava tõi kaasa uue juhtimise, personali ja mängijaterühma olulise vähendamise. Mitmed mängijad viidi üle, olemasolevad lepingud pikendati väiksema tasu peale, uued lepingud sõlmiti kas üleminekumakseteta. Sellega vähendati 30 % võrra personalikulusid ja kulusid mängijatele kahe aasta jooksul pärast kava vastuvõtmist. Lisaks omavalitsuselt saadud 2,4 miljonile eurole sai Willem II kindlustada selle, et erasektorilt laekub jätkuvalt 2,25 miljonit eurot.

(49) Komisjon leiab, et restruktureerimiskava tegeleb Willem II finantsraskuste põhjuste, eriti kuludega mängijatele palga ja üleminekumaksete vormis. Willem II näeb ette säästmist oma põhitegevuselt. Restruktureerimiskava ei põhine välistel teguritel, mida Willem II saab järgida, ent mitte täielikult kontrollida, näiteks uute sponsorite leidmine ja pealtvaatajate arvu suurendamine. Kuigi Willem II finantsolukord ja eriti negatiivne omakapital valmistab endiselt muret, on ette nähtud nii klubi finantsolukorra jätkuv parandamine kui ka tema tegevuse jätkumine professionaalse jalgpalliklubina. Areng näitab, et kava oli tõepoolest realistlik. KNVB andis klubile 2. kategooria seisundi juba 2011. aasta detsembris. Willem II-l õnnestus saavutada eelarveaastal 2010/2011 ja uuesti eelarveaastal 2011/2012 0,3 miljoni euro suurune tegevuskasum, parandades nõnda omakapitali positsiooni *miinus* 1,4 miljonile eurole 30. juuni 2012. aasta seisuga.

5.2.4. *Kompenseerivad meetmed*

(50) Suuniste punktides 38–42 nõutakse, et abisaaja võtaks kompenseerivad meetmed, et viia miinimumini abi moonutav mõju ja selle kahjulik mõju kaubandustingimustele. Komisjon märkis seoses sellega menetluse alustamise otsuse punktis professionaalse jalgpalli omapära ning soovitas mitmeid meetmeid, mida oleks võimalik professionaalse jalgpalli puhul tõlgendada kui kompenseerivaid meetmeid suuniste tähenduses, näiteks tema registreeritud mängijate arvu piiramine rahvusliku liidu lubatud piirides, nõustumine palga ülemmääraga, mis jääb alla sektori tavapäraste normide, uute mängijate eest üleminekukulude tasumise keelamine teatavaks ajavahemikuks või ühiskondlikult kasulike tegevuste arvu suurendamine. Nõustudes mängijat arvu või nende palga ülemmääraga, nõustuks klubi ka teiste, niisuguste piiranguteta klubidega võrreldes ebasoodsa konkurentsiolukorraga. Üleminekutasude keelamine piirab uute konkurentsivõimeliste mängijate valikut.

(51) Komisjon märgib, et Willem II on tõepoolest, vastavalt kavale, töötajate ja mängijate arvu vähendanud. Töötajate arv vähenes 79-lt hooajal 2009/2010 61-le hooajal 2010/2011 ja 53-le hooajal 2011/2012. Registreeritud mängijate arv vähenes 31-lt 27-le. Palgakulu ([16]) viidi 48 % tasemele käibest, mis on tunduvalt alla UEFA standardi 70 % ainult mängijate puhul. Restruktureerimisaja jooksul ei tehta ühtegi üleminekumakset uute mängijate eest. Nimetatud meetmed nõrgestasid klubi meeskonda ja aitasid seega kaasa Willem II alandamisele teise liigasse hooaja 2010/2011 lõpus ning uuesti hooajal 2012/2013. Komisjon mainib ka klubi suuremaid kulutusi avaliku huvi eesmärgil amatööride treenimisega. Komisjon teeb järelduse, et võeti suunistes nõutavad kompenseerivad meetmed, mis nõrgendasid Willem II konkurentsivõimet professionaalses jalgpallis.

5.2.5. *Miinimumiga piirduv abi*

(52) Komisjon märgib samuti, et restruktureerimiskava rahastavad lisaks ettevõttesisestele säästudele märkimisväärses ulatuses välised eraõiguslikud üksused. Üheksa erasektori ettevõtjat nõustusid 2009. aastal, kui ilmnesid finantsraskused, andma Willem II-le kokku 2,25 miljonit eurot laenu. 2010. aastal veendi neid nimetatud summad jätkuvalt klubile jätma ning nõustuma nõudeid mitte esitama enne, kui Willem II suudab need tagasi maksta. Nad nõustusid ka väiksema, 3 %-lise intressimääraga. Neist kuut veendi 10 protsendist nõuetest üldse loobuma. See vastab suuniste punktis 44 esitatud nõuetele, et sellise keskmise suurusega ettevõtte puhul nagu Willem II tuleks vähemalt 40 % restruktureerimiskuludest katta abisaaja omavahenditega, sealhulgas välise rahastamisega, näidates üles usku abisaaja elujõulisusse.

([16]) Willem II raamatupidamisarvestuses ei eristata mängijate ja teiste töötajate palku.

(53) Abisumma oli vajalik. Vastavalt restruktureerimiskavale peaks see tooma kaasa mõõduka positiivse tulemuse hooaegadel 2010/2011 ja 2011/2012 ning parandama vähehaaval omakapitali, See ei oleks võimaldanud Wille II-l osta uusi mängijaid või tekitades neis suuremate palkadega huvi.

5.2.6. *Jälgimine ja aastaaruanne*

(54) Suuniste punktis 49 nõutakse, et liikmesriik annab korrapäraste üksikasjalike aruannete kaudu teavet restruktureerimiskava nõuetekohase rakendamise kohta. Punktis 51 sätestatakse väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate jaoks leebemad tingimused, mille kohaselt piisab aasta bilansi- ja kasumiaruannete koopiate edastamisest. Madalmaad on võtnud kohustuse nimetatud aruanded esitada.

5.2.7. *Ühekordse abi tingimus*

(55) Madalmaad täpsustasid kookõlas suuniste punktidega 72–77, et Willem II ei saanud kümne aasta jooksul enne praeguse abi andmist päästmis- ega restruktureerimisabi. Madalmaad kohustusid ka kümneaastase ajavahemiku jooksul Willem II-le abi mitte andma.

6. **KOKKUVÕTE**

(56) Komisjon leiab, et Madalmaad on andud Willem II-le kõnealust abi ebaseaduslikult ja seega rikkunud aluslepingu artikli 108 lõiget 3. 2,4 miljoni euroni ulatuv riigiabi, mis anti Willem II-le 2009. ja 2010. aastal, vastab siiski suunistes esitatud restruktureerimistingimustele ning seda võib pidada siseturuga kokkusobivaks kooskõlas aluslepingu artikli 107 lõike 3 punktiga c,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Riigiabi, mida Madalmaad on rakendanud Tilburgi jalgpalliklubi Willem II heaks ja mis ulatub 2,4 miljoni euroni, on siseturuga vastavuses Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punkti c tähenduses.

Artikkel 2

Käesolev otsus on adresseeritud Madalmaade Kuningriigile.

Brüssel, 4. juuli 2016

Komisjoni nimel

komisjoni liige

Margrethe VESTAGER